

**RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK**

**XIVe KAMER**

**A R R E S T**

**nr. 255.200 van 7 december 2022  
in de zaak A. 229.592/XIV-38.194**

- In zake :
1. XXX
  2. XXX
- bijgestaan en vertegenwoordigd door  
advocaat Julien Wolsey  
kantoor houdend te 1060 Brussel  
Verbindingslaan 27  
bij wie woonplaats wordt gekozen
- tegen :
- de BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door  
de staatssecretaris voor Asiel en Migratie  
bijgestaan en vertegenwoordigd door  
advocaten Tine Bricout en Carmenta Decordier  
kantoor houdend te 9041 Gent-Oostakker  
Orchideestraat 61A  
bij wie woonplaats wordt gekozen

---

*I. Voorwerp van het cassatieberoep*

1. Het cassatieberoep, ingesteld op 19 november 2019, strekt tot de cassatie van het arrest nr. 227.488 van 15 oktober 2019 van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.

*II. Verloop van de rechtspleging*

2. Het cassatieberoep is toelaatbaar verklaard bij beschikking nr. 13.598 van 20 december 2019.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekers hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur Marijke Van Limbergen heeft een verslag opgesteld, op grond van artikel 16 van het koninklijk besluit van 30 november 2006 ‘tot vaststelling van de cassatie-procedure bij de Raad van State’.

De verzoekers hebben een verzoek tot voortzetting van het geding ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 20 april 2022, om 14.00 uur.

Kamervoorzitter Carlo Adams heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Martine Kiwakana, die *loco* advocaat Julien Wolsey verschijnt voor de verzoekers, en advocaat Emeline Willems, die *loco* advocaten Tine Bricout en Carmenta Decordier verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Marijke Van Limbergen heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

### *III. Feiten*

3.1. De verzoekers dienen op 18 juli 2018 een volgend (tweede) verzoek om internationale bescherming in. De commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen (hierna: commissaris-generaal) beslist op 29 november 2018 tot de niet-ontvankelijkheid van dit verzoek.

3.2. Op 17 april 2019 neemt de verwerende partij in hoofde van iedere verzoeker afzonderlijk een beslissing houdende bevel om het grondgebied te verlaten - asielzoeker.

De verzoekers stellen op 16 mei 2019 tegen de voornoemde beslissingen een vordering tot schorsing en een beroep tot nietigverklaring in bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.

Met een arrest van 15 oktober 2019 verwerpt de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen de vordering tot schorsing en het beroep tot nietigverklaring. Dit is het bestreden arrest.

#### *IV. Onderzoek van de middelen*

##### *Eerste middel*

##### *Standpunten van de partijen*

4. De verzoekers werpen in een eerste middel een schending op van het hoorrecht als een algemeen beginsel van het Unierecht.

De verzoekers voeren aan dat de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen in het bestreden arrest ten onrechte oordeelt dat zij niet opnieuw moesten worden gehoord eer de aanvankelijk bestreden beslissingen werden genomen daar zij nog recent naar aanleiding van hun tweede verzoek om internationale bescherming waren gehoord. De verzoekers verwijzen naar 's Raads arrest nr. 233.512 van 5 januari 2016 en stellen vast dat in het bestreden arrest niet wordt betwist dat de verwerende partij op geen enkel ogenblik het land heeft bepaald waarnaar zij moeten terugkeren. Vermits niet vaststaat naar welk land de verwerende partij hen wenst terug te leiden, hebben de verzoekers hun standpunt over een eventuele terugkeer naar een ander land dan Syrië niet op een nuttige en effectieve manier kunnen laten gelden. Het bepalen van het land of de landen waar

zij in het verleden mogelijk een verblijfsrecht hadden, staat immers los van de vraag of zij ook in de toekomst daarheen kunnen terugkeren. Volgens de verzoekers bestond het doel van de hoorzitting in het kader van hun verzoek om internationale bescherming er immers in te bepalen of zij een vrees voor vervolging of een nood aan subsidiaire bescherming hadden in geval van terugkeer naar het land van herkomst en niet om te bepalen of zij terecht kunnen in een ander land dan Syrië. Over deze laatste specifieke vraag werden de verzoekers evenwel niet gehoord.

5. In de memorie van wederantwoord herhalen de verzoekers het middel. Zij voegen toe dat de commissaris-generaal heeft gepreciseerd dat een terugkeer naar Syrië uitgesloten was en derhalve enkel mogelijk was naar een derde land. Dat de verzoekers geen duidelijk beeld hebben geschetst van hun levensweg en hun verblijfplaatsen, volstaat volgens hen niet om hen de mogelijkheid te ontzeggen op nuttige en effectieve wijze hun standpunt uiteen te zetten omtrent een terugkeer naar één of ander transitland, te dezen Turkije, Tunesië, Mauritanië, Algerije of Marokko.

### *Beoordeling*

6. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft herhaaldelijk gesteld dat het recht om te worden gehoord integraal deel uitmaakt van het recht van de verdediging, dat een algemeen beginsel van Unierecht is (HvJ 11 december 2014, Boudjlida, C-249/13; HvJ 5 november 2014, Mukaburega, C-166/13; HvJ 17 juli 2014, Ys e.a., C-141/12 en C-372/12). Het recht om te worden gehoord waarborgt dat eenieder in staat wordt gesteld naar behoren en daadwerkelijk zijn standpunt kenbaar te maken in het kader van een administratieve procedure en voordat een besluit wordt genomen dat zijn belangen op nadelige wijze kan beïnvloeden. Die regel beoogt met name, ter verzekering van de effectieve bescherming van de betrokken persoon, deze laatste in kennis te stellen om een vergissing te corrigeren of individuele omstandigheden aan te voeren die ervoor

pleiten dat het besluit wordt genomen, niet wordt genomen of dat in een bepaalde zin wordt besloten.

Het Hof heeft eveneens herhaaldelijk opgemerkt dat schending van het recht van de verdediging, in het bijzonder het recht om te worden gehoord, naar Unierecht pas leidt tot nietigverklaring van het na afloop van de administratieve procedure genomen besluit, wanneer deze procedure zonder deze onregelmatigheid een andere afloop had kunnen hebben. Hieruit volgt volgens het Hof dat niet elke onregelmatigheid bij de uitoefening van de rechten van de verdediging tijdens een administratieve procedure een schending van die rechten oplevert. Voorts is niet elk verzuim om met name het recht om te worden gehoord te eerbiedigen zodanig dat dit stelselmatig zou leiden tot de onrechtmatigheid van het genomen besluit. Teneinde een dergelijke onrechtmatigheid te constateren, staat het immers aan de nationale rechter om aan de hand van de specifieke feitelijke en juridische omstandigheden van het geval na te gaan of, wanneer hij van oordeel is dat sprake is van een onregelmatigheid die het recht om te worden gehoord aantast, de administratieve procedure in kwestie een andere afloop had kunnen hebben, omdat de betrokkene elementen ter rechtvaardiging van zijn standpunt had kunnen aanvoeren. (HvJ 10 september 2013, M.G. en N.R., C-383/13 en daarin aangehaalde rechtspraak)

7. De verzoekers hebben in hun enig middel voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen zelf aangegeven dat een terugkeer naar Syrië uitgesloten is gezien het advies van de commissaris-generaal in zijn beslissing van 29 november 2018 en dat dus moet worden vastgesteld dat de verwerende partij beoogt hen uit te wijzen ofwel naar een land van doorreis, zijnde Turkije, Tunesië, Mauritanië, Algerije of Marokko, ofwel naar een derde land.

In het bestreden arrest wordt onder meer vastgesteld dat geen geloof kan worden gehecht aan de verklaringen van de verzoekers tijdens de behandeling van hun verzoek om internationale bescherming betreffende hun verblijfplaatsen voor hun komst naar België, dat de verzoekers geen coherent beeld

hebben geschetst van hun eerdere verblijfplaatsen voor hun komst naar België en dat de verzoekers melding maken van Turkije, Tunesië, Mauritanië, Algerije of Marokko, dat zij nalaten aan te tonen dat zij in de voormelde landen een risico lopen op een behandeling strijdig met artikel 3 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, ondertekend te Rome op 4 juni 1950, (hierna: EVRM) en dat zij geen gewag maken van concrete, op hun persoonlijke situatie betrokken elementen, waaruit een behandeling strijdig met artikel 3 van het EVRM blijkt.

Met het voorgaande geeft de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen aan waarom de verzoekers niet opnieuw hoefden te worden gehoord, in het bijzonder betreffende het land van doorreis waarnaar zij zouden kunnen worden teruggeleid, namelijk omdat de verzoekers voor de commissaris-generaal wel melding hebben gemaakt van hun verblijf in bepaalde landen (Turkije, Tunesië, Mauritanië, Algerije en Marokko) doch daarvan geen coherent beeld hebben geschetst, hetgeen zij eveneens hebben nagelaten voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen. Ook in het cassatiemiddel geven de verzoekers niet aan welke door hen voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen aangevoerde elementen tot een andere beslissing hadden kunnen leiden indien zij wel opnieuw waren gehoord en die in het bestreden arrest buiten beschouwing zouden zijn gelaten.

8. Het eerste middel is ongegrond.

*Tweede middel*

*Uiteenzetting van het middel*

9. De verzoekers werpen in een tweede middel de schending op van het hoorrecht, van artikel 74/13 van de wet van 15 december 1980 ‘betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van

vreemdelingen' (hierna: vreemdelingenwet), van artikel 8 van het EVRM en van het hoger belang van het kind.

De verzoekers voeren aan dat de verplichting om rekening te houden met het hoger belang van het kind er de verwerende partij noodzakelijkerwijze toe dwingt het land van bestemming te bepalen waarnaar zij voornemens is de kinderen terug te sturen. Zolang de verwerende partij dit niet doet, kan het belang van de kinderen niet worden beoordeeld, of ten hoogste enkel *in abstracto*. Het is kennelijk onmogelijk er zich van te verzekeren dat de kinderen verder school kunnen lopen in een onbepaald land. Er kan evenmin daadwerkelijk worden voldaan aan de verplichting om de verzoekers te horen over de verenigbaarheid van een verwijderingsmaatregel met het hoger belang van de kinderen indien het land van bestemming niet is bepaald.

10. In de memorie van wederantwoord herhalen de verzoekers het middel. Zij voegen toe dat de bevelen om het grondgebied te verlaten terugkeerbeslissingen zijn zoals bepaald in artikel 1, 5°, van de vreemdelingenwet en dat het bepalen van het land waarnaar zij zich dienen te begeven niet afhangt van hun eigen keuze maar de taak is van de verwerende partij. Hieraan wordt volgens de verzoekers geen afbreuk gedaan door het feit dat zij mogelijk jarenlang elders hebben verbleven waardoor zij in een derde land het staatsburgerschap of een legaal verblijf hebben waardoor zij geen nood hebben aan internationale bescherming of dat zij door een gebrek aan medewerking zelf verantwoordelijk zijn voor hun problemen. Zij besluiten dat het voorgehouden gebrek aan medewerking de ouders niet ten kwade kan worden geduid.

### *Beoordeling*

11. In het bestreden arrest wordt onder meer overwogen:

“De verzoekende partijen maken melding van Turkije, Tunesië, Mauritanië, Algerije of Marokko, doch laten na aan te tonen dat zij in voormelde landen een risico lopen op een behandeling strijdig met artikel 3 van het EVRM.”

Tevens wordt specifiek met betrekking tot (de scholing van) de kinderen overwogen:

“Waar de verzoekende partijen menen – in het licht van het recht op een privéleven in de zin van artikel 8 van het EVRM en in het kader van artikel 74/13 van de Vreemdelingenwet – dat de verwerende partij gehouden was rekening te houden met het privéleven van de kinderen en hun schoollopen, herhaalt de Raad dat uit de stukken van het administratief dossier blijkt dat de verwerende partij het hoger belang van de kinderen in rekening heeft genomen en hierover heeft geoordeeld dat het voor ieder normaal redelijk denkend mens evident is dat het, in een normale gezinssituatie, in het hoger belang is van de kinderen om niet te worden gescheiden van de ouders, dat dit impliceert dat wanneer ouders in België niet tot een verblijf zijn toegelaten of gemachtigd en zij het Rijk dienen te verlaten, zij zich hierbij dienen te laten vergezellen door hun jonge kinderen teneinde de belangen van deze kinderen en de gezinseenheid niet te schaden, dat met deze evidentie rekening werd gehouden gezien ten aanzien van alle gezinsleden werd beslist dat zij het grondgebied dienen te verlaten.

Vooreerst stelt de Raad vast dat de verwerende partij aldus bij de afgifte van de bestreden bevelen wel degelijk rekening heeft gehouden met het hoger belang van hun minderjarige kinderen. De verzoekende partijen stellen niet dat het niet in het belang van hun kinderen is dat zij samen met hun ouders blijven en gevolg geven aan het bevel om het grondgebied te verlaten.

Met het loutere betoog dat de minderjarige kinderen hier schoolgaand zijn en een privéleven hebben, tonen de verzoekende partijen niet aan dat de gemachtigde het hoger belang van de kinderen of hun recht op een privéleven heeft miskend of dat hij dienaangaande een onredelijke beoordeling heeft gemaakt. De verzoekende partijen tonen niet concreet aan op welke wijze een terugkeer naar een land van eerder verblijf samen met de ouders, omwille van het in België schoollopen en alhier een privéleven hebben, tegen de belangen van de minderjarige kinderen zou zijn. Er wordt niet aangetoond waaruit het hoger belang van de minderjarige kinderen bestaat, dat bij een terugkeer naar het land van eerder verblijf met de beide ouders zou zijn geschaad. Ten overvloede wijst de Raad er nog op dat het loutere feit dat minderjarige kinderen tijdens hangende procedures in België of in illegaal verblijf naar school (kunnen) gaan er niet ipso facto toe leidt dat een terugkeer naar het land van gewoonlijk verblijf hun belangen schaadt. De Raad herhaalt dat de verzoekende partijen nalaten aan te tonen op welke wijze het feit dat hun kinderen naar school gaan in België en alhier een privéleven hebben, aantoonbaar dat een terugkeer naar het land van gewoonlijk verblijf onmogelijk zou zijn of het hoger belang van het kind miskent. De Raad wijst erop dat de verzoekende partijen niet aantonen dat hun minderjarige kinderen hun scholing en hun privéleven niet kunnen verderzetten in het land van gewoonlijk verblijf. Zij tonen niet aan welke omstandigheden dit verderzetten van het schoollopen en het privéleven in het land van eerder verblijf door de minderjarige kinderen, in de weg zou staan.

De verzoekende partijen maken met hun betoog dan ook geen schending van artikel 8 van het EVRM of van artikel 74/13 van de Vreemdelingenwet aannemelijk.

3.5.5. Gelet op voormelde vaststellingen maken de verzoekende partijen dan ook niet aannemelijk dat zij de verwerende partij informatie hadden kunnen verschaffen die het nemen van de bestreden beslissingen had kunnen beïnvloeden.

In deze omstandigheden kan de aangevoerde schending van de hoorplicht dan ook niet tot de vernietiging van de bestreden beslissingen leiden.”

Zoals ook reeds werd vastgesteld bij de behandeling van het eerste middel, worden in het bestreden arrest dus wel de landen vermeld waarnaar de verzoekers zouden worden teruggestuurd. De verzoekers brachten en brengen geen enkel concreet element aan waaruit kan blijken dat een terugkeer naar (één van) die landen in strijd zou zijn met het hoger belang van de kinderen of dat zij daarover bepaalde elementen zouden hebben kunnen aanvoeren indien zij erover zouden zijn gehoord. Zij tonen dan ook niet aan dat de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen de in het huidige middel aangehaalde bepalingen of beginsel zou hebben geschonden met de voormelde beoordeling.

12. Het tweede middel is ongegrond.

*Derde middel*

*Uiteenzetting van het middel*

13. De verzoekers werpen in een derde middel de schending op van artikel 3 van het EVRM, alleen gelezen of in combinatie met artikel 13 van dit verdrag, en van artikel 33 het internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli.

De verzoekers voeren in een eerste middelonderdeel aan dat de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen niet zonder meer kon oordelen dat een onderzoek naar een mogelijke schending van artikel 3 van het EVRM reeds werd gevoerd door de commissaris-generaal naar aanleiding van hun verzoeken om internationale bescherming, aangezien de beoordeling van het risico van een mogelijke schending van artikel 3 van het EVRM slechts plaatsvond ten aanzien van Syrië, doch niet ten aanzien van de transitlanden waar zij doorheen trokken. De verwijzing naar het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens [lees: Hof van Justitie van de Europese Unie] van 17 februari 2009 in de zaak C-465/07 in de zaak *Elgafaji tegen Nederland*, is volgens verzoekers niet dienstig aangezien dit slechts betrekking heeft op het onderzoek van een mogelijke

schending van artikel 3 van het EVRM ten aanzien van Syrië, doch geenszins ten aanzien van de andere transitlanden of landen van verblijf.

De verzoekers voeren in een tweede middelonderdeel aan dat artikel 3 van het EVRM aan de verwerende partij de verplichting oplegt om te bepalen naar welk land zij voornemens is de betrokkene(n) te verwijderen. Zij verwijzen naar 's Raads arrest nr. 241.623 van 29 mei 2018 dat de rechtspraak van het EHRM bevestigt waarin wordt gesteld dat voor een zinnig en grondig onderzoek in het licht van de artikelen 2 en 3 van het EVRM *iuncto* artikel 13 van het EVRM het land van bestemming duidelijk moet zijn. Dat het niet ondenkbaar is dat zij jarenlang elders hebben verbleven waardoor zij in een derde land het staatsburgerschap hebben verworven of een legaal verblijf waardoor zij geen nood hebben aan bescherming, of dat zij, door hun medewerking niet te verlenen, zelf verantwoordelijk zijn voor hun problemen, doet volgens verzoekers geen afbreuk aan de voormelde redenering. De houding van de verzoekers doet niet ter zake aangezien het verbod op onmenselijke of vernederende behandelingen absoluut is.

14. In de memorie van wederantwoord herhalen de verzoekers het middel.

Met betrekking tot het eerste middelonderdeel benadrukken de verzoekers dat de asieline instanties hebben geoordeeld dat hen de vluchtelingen- of subsidiaire beschermingsstatus niet kan worden toegekend omdat zij geen duidelijkheid verschaffen omtrent hun eerdere verblijfplaatsen en dat deze instanties tegelijk een terugkeer naar Syrië uitsluiten, zonder dat evenwel het reëel risico op een schending van artikel 3 van het EVRM werd onderzocht in geval van een terugkeer naar de transitlanden waar de verzoekers zijn geweest alvorens in België aan te komen. De verzoekers vervolgen dat het onderzoek van de ingeroepen vrees voor vervolging en het bestaan van een reëel risico op ernstige schade in de zin van artikel 48/4, § 2, b), van de vreemdelingenwet de verwerende partij niet ontslaat van haar plicht om het land te bepalen waarnaar de verzoekers zullen worden teruggestuurd en om een individueel onderzoek te voeren van de

situatie in dat land in het licht van artikel 3 van het EVRM. De verzoekers achten de verwijzing in de memorie van antwoord naar een arrest van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen niet dienend omdat daarin het land van herkomst en het land waarnaar werd teruggeleid hetzelfde was, zodat de rechter kon verwijzen naar de beoordeling door de asielinstanties. De verzoekers stellen zich thans eveneens de vraag naar het bestaan van een risico op schending van artikel 3 van het EVRM in het licht van de COVID-19 epidemie in geval van een terugkeer naar de transitlanden waar zij doorgereisd zijn.

Met betrekking tot het tweede middelonderdeel wijzen de verzoekers erop dat zij zonder visa of zonder wederopnameakkoord geen toegang hebben tot derde transitlanden of er kunnen verblijven. Zij benadrukken dat de verwerende partij het land van bestemming niet heeft gepreciseerd in de bestreden beslissingen. In de mate dat de verwerende partij een terugkeerverplichting oplegt aan verzoekers zonder het land van bestemming aan te duiden, terwijl het tegelijk duidelijk is dat zij onmogelijk kunnen terugkeren naar hun land van herkomst, en zonder na te gaan of zij naar een ander land kunnen worden teruggestuurd zonder risico op schending van artikel 3 van het EVRM, wordt deze verdragsbepaling volgens de verzoekers geschonden.

### *Beoordeling*

15. Evenals in de vorige middelen, gaan de verzoekers eraan voorbij dat zij voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen zelf hebben laten gelden dat de verwerende partij beoogt hen uit te wijzen naar een land van doorreis, zijnde Turkije, Tunesië, Mauritanië, Algerije of Marokko (of naar een derde land), en dat de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen in het bestreden arrest oordeelt dat de verzoekers “na[laten] aan te tonen dat zij in voormelde landen een risico lopen op een behandeling strijdig met artikel 3 van het EVRM” en dat zij “geen gewag [maken] van concrete, op hun persoonlijke situatie betrokken elementen, waaruit een behandeling strijdig met artikel 3 van het EVRM blijkt”.

De verzoekers gaan dus opnieuw uit van een foutieve lezing van het bestreden arrest als zou daarin geen onderzoek zijn gebeurd naar het reëel risico op een schending van artikel 3 van het EVRM in geval van een terugkeer naar de voormelde transitlanden.

16. Het derde middel is in zijn beide onderdelen ongegrond.

#### *V. Kosten – bedrag van de rechtsplegingsvergoeding*

17. In de memorie van antwoord vraagt de verwerende partij de verzoekers te veroordelen tot de kosten van het geding, waaronder een rechtsplegingsvergoeding ten bedrage van 700 euro.

Vermits de verzoekers als in het ongelijk gestelde partij tweedelijns juridische bijstand geniet en de verwerende partij geen kennelijk onredelijke situatie aantoont, dient dit bedrag overeenkomstig artikel 30/1, § 2, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State te worden herleid tot 140 euro.

### **BESLISSING**

**1. De Raad van State verworpt het cassatieberoep.**

**2. De verzoekers worden verwezen in de kosten van het cassatieberoep, begroot op een rolrecht van 400 euro, ieder voor de helft, en een rechtsplegingsvergoeding van 140 euro, die verschuldigd is aan de verwerende partij.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van zeven december tweeduizend tweeëntwintig, door de Raad van State, XIVE kamer, samengesteld uit:

|                    |                  |
|--------------------|------------------|
| Geert Debersaques, | kamervoorzitter, |
| Carlo Adams,       | kamervoorzitter, |
| Kaat Leus,         | staatsraad,      |
| met bijstand van   |                  |
| Johan Pas,         | griffier.        |

**De griffier**

**De voorzitter**

**Johan Pas**

**Geert Debersaques**